

Гавалешко К. О.

*Магістр спеціальності 071 “Облік і оподаткування”,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
gavaleshkokarina@mail.ru*

Науковий керівник: Вишневська О. М.

*д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
olganuykk@gmail.com*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ І ВИДИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Розглянуто фінансову безпеку держави як окрему систему, наведено її елементи та підсистеми. Проведено характеристику основних видів фінансової безпеки. Наведено групи загроз фінансової безпеки держави.

Ключові слова: фінансова безпека, система, загрози, ризики.

Сутність геополітики полягає у встановленні й організації

функціонування керованих алгоритмів у сфері контролю і панування над ресурсами країни. Геополітична безпека є складовим елементом національної безпеки. Базовою складовою національної безпеки, її фундаментом і матеріальною основою є фінансова безпека.

Вивчення теоретичних особливостей і видів фінансової безпеки держави знаходить свої відображення у працях таких науковців як: В. П. Загарій, О. В. Іващенко, В. М. Гельман, О. Савицька, В. А. Ліпкан, О. І. Барановський, Н. В. Наконечна. Віддаючи належне науковим напрацюванням недостатньо висвітленими є питання класифікації фінансової безпеки держави, що і обумовлює актуальність дослідження.

Виявлено, що фінансова безпека держави – це стан фінансів і фінансових інститутів, при якому забезпечується гарантований захист національних економічних інтересів, гармонічний та соціально спрямований розвиток національної економіки, фінансової системи та всієї сукупності фінансових відносин і процесів у державі [2, с. 124-125].

Аналізуючи фінансову безпеку як окрему систему національної безпеки держави В. П. Загарій виокремлює власні елементи, оцінка яких дає змогу визначити рівень фінансової безпеки держави. До основних з них відносять: рівень дефіциту бюджету; величина дефіциту платіжного балансу; ліквідність банківської системи; розмір валютних резервів; стійкість національної валюти та стабільність цін; ступінь доларизації національної економіки; рівень монетизації ВВП; швидкість обігу готівки; рівень розвитку вітчизняного фондового ринку; інвестиційний клімат; ступінь захищеності інтересів інвесторів; стан та розміри зовнішньої та внутрішньої заборгованості тощо [1].

Доведено, що О. Савицька розглядає фінансову безпеку як складну багаторівневу систему, яку утворюють ряд підсистем, кожна з яких має власну структуру і характер розвитку. Система фінансової безпеки держави включає: бюджетну, валютну, грошово-кредитну, боргову безпеки, безпеку страхового ринку та безпеку фондового ринку. З огляду на це, забезпечення

безпечного рівня функціонування фінансово-кредитної сфери можливе лише за умови розробки і реалізації обґрунтованої стратегії розвитку усіх сегментів вітчизняного фінансового ринку. Стратегія фінансової безпеки має бути зорієнтованою на розробку і послідовне здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і подолання негативних тенденцій у сфері фінансових відносин [4, с. 14].

Отже фінансова безпека держави – це ступінь захищеності фінансових інтересів держави, що характеризується спроможністю держави ефективно формувати та раціонально використовувати фінансові ресурси, достатні для забезпечення соціально-економічного розвитку. Як і кожна система фінансова безпека держави має свої види. На сьогодні науковцями виділено наступні з них: фізична; інформаційна та юридична. Фізична фінансова безпека є сукупністю правових норм, організаційних заходів і інженерно-технічних рішень, вкладених у захист фінансових інтересів та ресурсів суб’єкта господарювання (окремої людини, підприємства чи державної установи) від загроз злочинних протиправних дій фізичних осіб.

Інформаційна фінансова безпека держави характеризується ступенем захисту державних даних про фінансові ресурси та доступу до них в інформаційному полі, за якому спеціальні інформаційні фінансові операції, інформаційний тероризм, незаконне зняття фінансових ресурсів з рахунків за допомогою спеціальних технічних засобів та інші комп’ютерні злочини у фінансовій сфері не завдають суттєвої шкоди національним інтересам [1].

Не менш важливою на сьогодні є юридична фінансова безпека, яка характеризується наявністю дієвої законодавчої нормативно-правової бази, що забезпечує захист фінансових ресурсів суб’єктів господарювання та держави в цілому в правовому полі.

Виявлено, що нормативно-правове забезпечення фінансової безпеки повинно включати регулювання і виконання права як засобу управління стосовно сфери фінансової безпеки [3, с. 243].

Загрози фінансової безпеки можна сформулювати у такі групи: загрози в

грошово-кредитній, валютно-банківській, розрахунковій, фондовій, бюджетній, інвестиційній, митно-тарифній та податковій сферах.

Отже, розуміння особливостей фінансової безпеки та розгляд її як окремої системи із детальним аналізом елементів та підсистем, дозволяє чітко розуміти сутність фінансової безпеки держави та розробляти напрями стосовно її зміцнення, що є необхідною умовою економічного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Загарій В. П. Ключові характеристики фінансової безпеки як системи [Електронний ресурс] / В. П. Загарій // Ефективна економіка. – 2014. – № 3. – Режим доступу до журналу : <http://www.economy.nauka.com.ua>
2. Іващенко О. В. Фінансово-економічна безпека держави / О. В. Іващенко, В. М. Гельман // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 2(1). – С. 121-131.
3. Ліпкан В. А. Теоретико-методологічні засади управління у сфері національної безпеки України: монографія / В.А. Ліпкан. – К. : Текст, 2005. – 350 с.
4. Савицька О. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової безпеки України [Текст] / О. Савицька // Економічний форум. – 2012. – № 3. – С. 14.

K. Gavaleshko. Theoretical characteristics and types of financial security of the state.

Summary

We consider the financial security of the state as a system are its elements and subsystems. A description of the main types of financial security. An threats of financial security state.

Keywords: financial security, system, threats, risks.